

24.6.2009

Dnro 3368/4/08

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Anu Rita

HALLINTO-OIKEUSTUOMARIN KÄYTTÄYTYMINEN EI OLLUT VIRKAMIEHELLE JA TUOMARILLE ASETETTAVIEN VAATIMUSTEN MUKAISTA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 17.10.2008 päivätyssä kirjeessään Kuopion hallinto-oikeuden hallinto-oikeustuomareiden A:n ja B:n käyttäytymistä hänen heidän kanssaan käymiensä puhelinkeskustelujen aikana. Kantelija oli ottanut heihin molempiin puhelimitse yhteyttä heidän osallistuttuaan hänen puolisonsa tekemän oleskelulupaa koskevan valituksen ratkaisemiseen. Kantelijan mielestä molempien käytös oli ollut erittäin alentavaa hänen tiedustellessaan heiltä päätöksenteon perusteita. Hän väitti hallinto-oikeustuomari A:n muun muassa käskeneen hänen muuttaa Turkkiin, jos hän haluaa turkkilaisen puolison sekä todenneen sieltä tulleen "aivan tarpeeksi porukkaa" tänne. A oli kantelijan mukaan todennut myös, ettei tämä asia kiinnosta häntä, koska hän on juuri jäämässä eläkkeelle. Hallinto-oikeustuomari B:n kantelija kertoi kieltäytyneen kommentoimasta ratkaisua sekä kieltäytyneen kantelijan ehdottamasta tapaamisesta.

Kantelija epäili myös, että mainitut hallinto-oikeustuomarit olivat epäasiallisilla perusteilla ratkaisseet asian toisin kuin se esittelijän jättämän eriävän mielipiteen mukaan olisi esittelijän mukaan tullut ratkaista. Tällä hän viittasi tiedossaan olleisiin hallinto-oikeuden sisäisiin, oikeudenkäyntiinkin johtaneisiin ristiriitoihin ja erimielisyyksiin. Lisäksi hän katsoi hallinto-oikeuden menettelyn olleen lainvastaista, kun hänen puolisonsa pyytämää suullista käsittelyä ei ollut järjestetty.

3 RATKAISU

3.1 Hallinto-oikeustuomareiden käyttäytyminen

3.1.1 Oikeusohjeita

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Saman pykälän 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimessa annetun lain 5 luvun 15 §:n mukaan hallintotuomioistuimen ratkaisua koskeva neuvottelu on pidettävä salassa.

Suomen perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa

3.1.2

Kannanotto

Hallinto-oikeustuomari B:n selvitys puhelinkeskustelusta vastaa kantelijan kertomaa. B ei tuomioistuimen neuvottelusalaisuuden vuoksi ole katsonut voivansa selittää kantelijalle hallinto-oikeuden päätöstä, jolloin myös tapaaminen olisi B:n mukaan ollut turha.

Sen ilmaisemista, ettei virkamiehellä ole mahdollisuutta auttaa asiassa tai ettei hän ylipäätään voi keskustella asiasta, ei voida pitää epäasianmukaisena. B:n menettelyn perusteet käyvät yksityiskohdaisesti ilmi hänen selvityksestään ja hallinto-oikeuden ylituomarin lausunnosta. Hallinto-oikeustuomari B:n osalta asia ei anna minulle aihetta toimenpiteisiin.

Hallinto-oikeustuomari A:n selvitys puhelinkeskustelusta on seuraava: "Sivistyneisiin tapoihin ei kuulu soittaa päätöksen tehneelle tuomarille ja hyökkäävään sävyyn tivata selitystä, miksi tämä on päätynyt asiakkaalle epämieluisaan ratkaisuun. Ainakaan minulle tällainen ei tulisi mieleenkään. Valitettavasti en lyönyt soittajalle "luuria korvaan" kuten näköjään olisi pitänyt. Aihetta enempiä, sillä todellakin olen siis jo lomalla ennen eläkkeelle siirtymistäni ja mielenkiintoni suuntautuu uusiin asioihin."

Hallinto-oikeustuomari A ei kiistä kantelijan mainitsemia sananvalintoja ja jättää tarkemmin selostamatta, millainen keskustelun kulku hänen mielestään oli. A:n selvityksestä on myös nähtävissä, että hän on itse pitänyt kantelijan yhteydenottoa tai ainakin hänen esiintymistapaansa asiattomana ja että hän on ilmeisesti ollut pahastunut asiasta ainakin selvitystä antaessaan.

Hallinto-oikeuden ylituomari on lausunnossaan katsonut, että kantelussa A:n lausumaksi väitetty ei ole hyväksyttävää, jos se pitää paikkansa. Kantelijan kertomina A:n sananvalinnat vaikuttavatkin loukkaavilta, asiattomilta ja asenteellisilta erityisesti ottaen huomioon, että kyseessä oli kantelijan puolison oleskelulupaan liittyvä asia. Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella ei kuitenkaan ole mahdollista saada selvää kuvaa siitä, millainen keskustelu kokonaisuutena oli ja mihin asiayhteyteen A:n ilmaisut ovat liittyneet. Keskustelun sävyn ja käytettyjen sanavalintojen tarkoituksen selvittäminen jälkikäteen kirjallisessa menettelyssä on yleensäkin varsin vaikeaa. Asian lopputulokseen vaikuttavaa lisäselvitystä keskustelusta ei nähdäkseni ole saatavissa.

Virkamieslain 14 §:n 2 momentista seuraa, että virkamiehen tulee myös arvostelun kohteeksi joutuessaan käyttäytyä asiallisesti ja asianosaisia loukkaamatta. Lisäksi perustuslain 21 §:n takaaman oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksesta seuraa, että tuomarin asemassa olevalta edellytetään korostuneen asianmukaista käytöstä kaikissa tilanteissa siten, että hänen ratkaistavanaan olleen asian asianosaiset eivät koe hänen käytöstään puolueelliseksi tai asenteelliseksi.

Hallinto-oikeustuomari A ei ole kiistänyt kantelijan väitteitä. Asiassa ei ole ilmennyt mitään muuta, mikä puhuisi kantelijan väitteitä vastaan. Vaikka keskustelun kulkua ei jälkikäteen ole mahdollista tarkasti selvittää, kantelun ja saamani selvityksen perusteella on mielestäni uskottavaa, että hallinto-oikeustuomari A:n käyttäytyminen ei ole ollut virkamiehelle ja tuomarille asetettävien vaatimusten mukaista.

3.2

Hallinto-oikeuden päätös

En tutki kantelua muutoin kuin edellä käsiteltyjen hallinto-oikeustuomareiden puhelinkäyttämistä koskevien väitteiden osalta, koska oikeusasiamies ei vakiintuneen käytännön mukaan puutu sellaiseen asiaan, jossa muutoksenhaku on kesken.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.1 esittämäni käsityksen tuomarilta edellyttävästä käyttäytymisestä A:n tietoon.